UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES

Ensenyament de Dret pla 2002

Curs 05-06

Raonament i Argumentació Jurídica

Codi: 15072218

Curs: O
Segon quadrimestre

Assignatura Optativa
Crèdits Totals: 4.5
Crèdits Teòrics: 3
Crèdits Pràctics: 1.5

Departament/s: Dret Públic

Professor/s: Dra. Àngels Galiana Saura

Breu contingut:

Problemes de l´aplicació del Dret. Casos "fàcils" i casos "difícils". Els arguments jurídics. La racionalitat en la fixació dels fets.

Presentació:

El Dret és, bàsicament, una pràctica argumentativa, característica que es pot apreciar clarament, per exemple, en el procés judicial, on els diversos actors pretenen assolir els seus objectius per mitjà de la producció de certs arguments subjectes a determinades pautes formalitzades. La finalitat d´aquesta assignatura és donar les bases necessàries per aprendre a argumentar "correctament" en l´àmbit jurídic.

Temari:

PROGRAMA DE L´ASSIGNATURA:

TEMA I.- PROBLEMES DE L´APLICACIÓ DEL DRET.
I.1.- Introducció: el paper de la raó en el Dret.
I.2.- Unitat de solució correcta i discrecional.litat judicial.
I.3.- Casos fàcils i casos difícils.
I.4.- Plantejament dels casos difícils.
I.4.1.- Problemes en les premisses normatives (la quaestio iuris).
I.4.1.1.- Problemes de determinació de la norma aplicable.
I.4.1.2.- Problemes d´interpretació sensu stricto.
I.4.2.- Problemes en les premisses fàctiques (la quaestio facti).
I.4.2.1.- Problemes de prova.
I.4.2.2.- Problemes de qualificació.
I.5.- Els denominats casos "tràgics".
I.6.- Necessitat i exigències de la motivació de les decissions.

TEMA II.- INTRODUCCIÓ A L´ARGUMENTACIÓ.
II.1.- Esquema argumentatiu: les premisses i la conclusió.
II.2.- Sobre la veritat i la validesa de les proposicions.
II.3.- argumentació teòrica i argumentació pràctica.
II.4.- Errors en l´argumentació.
II.4.1.- Les fal.làcies formals.
II.4.2.- Les fal.làcies materials, verbals i les paradoxes.

TEMA III.- LÒGICA DEDUCTIVA I JUSTIFICACIÓ RACIONAL DE LES DECISSIONS.
III.1.- Els límits de la lògica deductiva o la seva integració en un esquema més ampli d´argumentació.
III.2.- Condicions i límits de la justificació racional de les decissions.
III.2.1.- Decidir, explicar i justificar.
III.2.2.- Justificació interna i justificació externa.

TEMA IV.- ELS ARGUMENTS JURÍDICS.

IV.1.- Arguments analògics.
IV.1.1.- Argument a contrario.
IV.1.2.- Argument a simili ad simile o analogia legis.
IV.1.3.- Argument a fortiori.
IV.1.4.- Argument a partir dels principis generals o analogia iuris.
IV.2.- Argument de reducció a l´absurd.
IV.3.- Arguments de plenitud i coherència.
IV.4.- Altres tipus d´arguments.
IV.4.1.- Argument psicològic.
I.V.4.2.- Argument històric.
IV.4.3.- Argument teleològic.
IV.4.4.- Argument sistemàtic.
IV.4.5.- Argument d´equitat.
IV.4.6.- Argument econòmic.
IV.4.7.- Argument d´autoritat.

TEMA V.- COHERÈNCIA I PLENITUD DE L´ORDENAMENT JURÍDIC
V.1.- L´ideal de coherència i la existència d´inconsistències normatives
V.1.1.- Reconeixement de l´existència d´incoherències normatives
V.1.2.- Mitjans de ressolució d´incoherències normatives
V.2.- L´ideal de plenitud i l´existència de llacunes normatives
V.2.1.- Reconeixment de l´existència de llacunes normatives
V.2.2.- Mitjans d´integració de llacunes normatives

TEMA VI.- LA RACIONALITAT EN LA FIXACIÓ DELS FETS. L´ARTICULACIÓ DE LA PREMISSA FÀCTICA.
VI.1.- Els fets: tipus i la seva interpretació.
VI.2.- La naturalesa del coneixement judicial dels fets.
VI.3.- El caràcter institucionalitzat de la fixació judicial dels fets.
VI.3.1.- Mesures institucionals que condicionen el coneixement de la veritat.
VI.3.2.- Les presumpcions.
VI.3.3.- La valoració de la prova.
VI.4.- La motivació dels fets.
VI.4.1.- El sentit de la motivació de les decisions jurídiques.
VI.4.2.- El contingut de la motivació dels fets.

Forma d'avaluació:

SISTEMA D'AVALUACIÓ:
Examen final amb preguntes combinades de classes teòriques i pràctiques. Es tindrà en compte la participació activa a les classes pràctiques a l´hora de determinar la qualificació final.

Bibliografia:

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA:
- AARNIO, A., Lo racional como razonable. Trad. de E. Garzón Valdés, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1991
- ALEXY, R., Teoría de la argumentación jurídica. (1978). Trad. de M. Atienza y M. I. Espejo, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1989
- AÑÓN, M. J., BERGALLI, R., CALVO, M., CASANOVAS, P. (eds.), Derecho y

Sociedad. Tirant lo Blanch, Valencia, 1997
- ATIENZA, M., Las razones del derecho. Teorías de la argumentación jurídica. Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1991
- CASANOVAS, P. i MORESO, J. J., Argumentació i pragmàtica del dret. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1998
- COMMANDUCCI, P., Razonamiento jurídico. Elementos para un modelo. Fontamara, México, 1999
- COPI, J. M., Introducción a la lógica. (1972), Trad. de N. A. Míguez, Eudeba, Buenos Aires, 1994
- FERRAJOLI, L., Derecho y Razón. Teoría del garantismo penal. Trad. de P. Andrés Ibáñez, J. C. Bayón, A. Ruiz Miguel, J. Terradillos y R. Cantarero, Madrid, Trotta, 1995
- GASCÓN, M., Los hechos en el Derecho. Bases argumentales de la prueba. Marcial Pons, Madrid, 1999
- IGARTUA SALAVERRÍA, J., El caso Marey. Presunción de inocencia y votos particulares. Trotta, Madrid, 1999
- MACCORMICK, N., "Retórica y Estado de Derecho", Isegoría, núm. 21, 1999
- PERELMAN, C., OLBRECHT-TYTECA, Tratado de la argumentación. La nueva retórica. Trad. de J. Sevilla Muñoz, Gredos, Madrid, 1989
- PRIETO, L., Ideología e interpretación jurídica. Tecnos, Madrid, 1987
- RAZ, J., Etica Pública. Gedisa, Barcelona, 1999
- TARELLO, G., L´interpretazione della legge. Giuffrè, Milán, 1980
- VELASCO, J. C., "El lugar de la razón práctica en los discursos de aplicación de normas jurídicas", Isegoría, núm. 21, 1999
- VV.AA., Introducción a la Teoría del Derecho (J. de Lucas, coord.), Valencia, ed. Tirant lo blanch, 1997 (3ª ed.).
- WESTON, A., Las claves de la argumentación. (1987), Trad. de J. Malem, Ariel, Barcelona, 1994

Observacions: